ترتیب تعلیم و تعلم کتب در فن قرائات و رسم المصحف

پیشنهاد من طلبه این است: کسانی که کتب عمومی درسی در دستشان هست، مشورت کنند و تحقیق کنند. ای کسانی که در حوزه نفوذ کلامی دارند و می‌توانند کتابهای درسی را بگذارند، این شاطبیه را بگذارند. همانطوری که آقای شعرانی درس گفتند. همچنین که عقیله را درسی کنند. قصیده دیگر هم «ناظمة الزهر فی اعداد آیات السور» است که برای شاطبیه است. این منظومه‌ها خیلی پر فایده است. «ناظمة الزهر» مربوط به این است که در هر سوره ای کجاها آیه می‌شود. کوفی، مدنی الاول و ... . همانی که در کتب تفسیر آمده است، ایشان به شعر درآورده است و شرح دارد.

آنطور که فعلاً به ذهنم می‌آید طلبه باید ابتدا عقیله را بخواند، بعد ناظمه را بخواند و بعد شاطبیه را بخواند. چهارمین قصیده‌ای هم که دارد «تتمة الحرز» است. در خود شاطبیه رواة این قراء سبعه را نیاورده است. حفص و .. را گفته اما می‌گوید «له طرق». از آنها رد شده است. بعد دیده طرق را نیاورده است، لذا منظومه دیگری دارد به نام «تتمة الحرز فی قراء ائمة الکنز». بنابراین ایشان پنج قصیده دارد که چهارتا از آنها مباشرتا مربوط به علم قرائت است. شروح خیلی از قدیم دارد. کسانی هم که الآن در کار علوم قرآنی هستند اینها را می‌بینند.

در آن جلسه اساتیدی آمده بودند و سر من منّت گذاشتند..؛مصحف امیرالمؤمنین علیه‌السلام را که شیخ بهائی رضوان‌الله‌علیه وقف نامه آن را نوشته‌اند و می‌گویند به خط امیرالمؤمنین است و در کتابخانه آستان‌قدس موجود است، و اولین مصحف آستان‌قدس است که چاپ شده، دو-سه نفر از محققین خیلی عالی زحمت کشیدند و این مصحف را به من دادند. من که قابل آن نبودم. این مصحف خیلی عالی است. مرحوم شیخ که فرمودند برای امیرالمؤمنین است. ولی من که مجموع آن را نگاه کردم برایم ظن قوی شد اینکه در آخر آن دارد «کتبه امیرالمؤمنین علیه‌السلام»، یعنی استنساخ از روی خط حضرت استنساخ کرده است. نه اینکه خود نفس آن، به خط حضرت باشد. بعضی از جاهای آن افتادگی دارد و ... .

آن چه که منظور من بود، این بود: این آقایانی که این مصحف شریف را تحقیق کرده‌اند وچاپ کرده‌اند...؛ یعنی خودش هم چاپ کرده‌اند، یعنی از طرف چپ باز می‌شود و ... . درست مثل خود آن است. عکس گرفته‌اند و تطبیقات بسیار عالی دارد. منظورم این است که وقتی ما تحقیقات این استاد را دیدیم، تازه دیدیم که با این کتابها داریم آشنا می‌شویم. بعد رفتیم و دیدیم که اینها کجا است. بعد دیدم که این کتابها خیلی معروف است. شروح دارد، آنها را می‌خوانند و ... . اما ما که بهدنبال اینها بلدن نشده‌ایم، از آنها خبر نداریم! متأسفانه! ببخشید که من به این صورت صحبت می‌کنم. یک حال درد و دل برای خود من است! من که دیگه رفتم! برای شما که در سن جوانی هستید، اینطور نباشد. الآن پی این چهار قصیده را بگیرید. شروح آن را مباحثه کنید و تدریس

کنید. نوار آن‌ها را ببینید. این جور نباشد که آدم بالای پنجاه و شصت برود اما واضحات علم رسم المصحف را ندادند. خود همین «عقیلة اتراب القصائد» خلاصه المقنع دانی است. حرز شاطبی خلاصه التیسیر دانی است. او استاد بوده و اینها را به نظم در آورده است. التیسیر به نظم درآمده و شده حرز الامانی، المقنع فی رسم المصاحف هم برای دانی است. آن را به نظم درآورده و شده «عقیلة اتراب القصائد». نمی‌دانم کدام یک از آن‌ها بود، دیدم در مورد عقیله می‌گوید «فی غایة الشهره». از قدیمی ها بود. می‌گوید قبل از اینکه موارد الظمآن نوشته شود، عقیله در غایت شهرت بود. می‌گوید وقتی این کتاب آمد حالت روی دست او زدن داشت.

شاگرد: چه شواهدی بود که شما پی بردید ناسخ نوشته است؟

استاد: باید جدا صحبت شود. مثلاً یکی از آن‌ها این است که چشم ناسخ از روی یک آیه به آیه بعدی رفته و یک آیه افتاده است. خب امام معصوم که سهو ندارند. ولی این رسم بوده که وقتی اصل نسخه برای شخص معتبر در عالم اسلام بوده، نساخ می‌گفتند که من از او برداشته‌ام. مثلاً اگر شما این نسخه را نوشته بودی اگر ناسخ نوشته بود «کتبه...»، شما هم آن را می‌نویسی. نمی‌گویی من آن را نوشتم. بله، در بعضی نسخه‌های خطی خود ناسخ هم بعداً می‌گوید. ولی در مصحف رسم نبوده است. رسم نداشتند که بگویند من چه کسی هستم! من تنها استنساخ کرده‌ام. این مصحف خیلی تحقیقات خوبی دارد.

این را برای پایان عرضم بگویم. اگر شما می‌خواهید این بحث به‌صورت مقنع وجدانی برای خودتان و برای سائرین شود، اگر می‌خواهید هر چه بحث پیش برود و آثار آن را لمس کنید، در تحقیقاتان یک الگرییتم و یک فلوچارتی را رسم کنید. به این صورت که از رسم المصحف شروع کنید. اگر از قرائات شروع کنید تا ذهنتان بخواهد به اقناع برسد خیلی طول می‌کشد. کما اینکه مباحثه ما به این صورت بود؛ ما از قرائات شروع کردیم که هشت سال طول کشیده است. اما اگر شما به همین ترتیبی که عرض کردم، ابتدا عقیلة اتراب را بخوانید، بعد ناظمة الزهر را بخوانید و بعد حرز را بخوانید خیلی جلو می‌روید. این ترتیب بسیار مهم است. این حاصل چند سال مباحثه ما است. واقعاً عرض می‌کنم.

اگر اول روی رسم المصحف تأکید کنید، هر چه جلوتر می‌روید هم خودتان در بحث قانع می‌شوید و هم می‌توانید دیگران را اقناع کنید و هم ثمرات بحث شما مشت پر کن است. فوائد آن را می‌بینید. متأسفانه در هفت-هشت مباحثه ما به این صورت نبود. الآن این را می‌فهمم که اگر ما در این هفت-هشت سال به این صورت جلو رفته بودیم خیلی تفاوت داشت. اگر همین هایی که هست را الآن شروع کنم، می‌بینید.

بازبینی #2
ایجاد شده 2 مه 2024 13:57:57 توسط ... .
به روزرسانی شده 6 ژوئن 2024 12:51:47 توسط ... .